

Dan Predescu

Adrian, Harry, Marcel. Plus cotoiul Placido

- *fragment* -

În 1987, Harry i-a făcut o vizită lui Costin Negruzzi. Costică Negruț, celebrul actor, avea de vânzare o masă de sufragerie Louis-nu-știu-care, cu șase scaune.

Așezându-se pe unul dintre ele, lui Harry i-a trecut prin cap, automatic, „dintr-astea am avut și noi, când eram copil”. Și tot așa, automat, a pipăit dedesubtul scaunului pe care stătea și a dat de ceva ce părea să fie un plic sau un bilețel. L-a scos de acolo într-un moment când gazda ieșise din încăpere și l-a băgat în buzunar.

Ajuns acasă, a desfăcut pliculețul, pe care se afla, într-un colț, semnătura lui stângace din copilărie. În el se aflau patru timbre, patru mărci poștale viu colorate, din Senegal sau din Sahara Spaniolă. Și-a reamintit fulgerător: avea nouă ani când a furat cele patru timbre din clasorul lui Ginuț, colegul lui de bancă. Urmărit de spaima de a nu-l întreba cineva de unde le are, le-a ascuns sub scaun, în tapițeria acestuia. „Asta era la câteva zile după ce l-au arestat pe tata, chiar înainte de a ne da afară din casa noastră, când am plecat de acolo numai cu două geamantane” și-a mai amintit el.

- Dar cum au ajuns la Costin Negruzzi? se întreabă el cu voce tare.

- Ce să ajungă?

- Masa și scaunele din sufragerie, le-am cumpărat de la el. Cum a ajuns la el așa o mobilă stil?

- De la o casare, probabil, de la teatru, îl lămurește Adrian. Sau cumpărându-le, pe șest, de la vreun magazioner, face el, căscând și întinzându-se.

În acest moment, de undeva, de după colțul clădirii, se aude glasul cotoiului. Dar ce glas! E un adevărat răget, nu mieunatul baritonal al lui Placido. Harry sare înspăimântat, rotind priviri pierdute și dă s-o ia la fugă în direcția urletului. Dar nu e nevoie, Placido își face apariția – și încă, în pas alergător. Vine, așadar, fuguța, sare pe masă în dreptul paharului lui Harry și tot zbierând, scuipă în pahar ce-avea în gură. Cei trei se apleacă să vadă ce-i acolo și rămân mască: înăuntru e un cap de găină. Iar Placido stă în fund și-i privește de sus, cu aroganță nedisimulată.

- Ce-ce-i asta? bâiguie Marcel.

- Ei, fir-ar a dracului, își trage Harry una peste frunte, cred că știi: l-am bătut ieri. L-am prins halind puiul din tava de pe aragaz și i-am tras vreo două cu copanul peste bot.

- Și adică, acum ți-a restituit friptura? face Adrian.

- Păi, cred că da. Altfel, cum să înțelegi chestia asta?

- Placido e bărbat adevărat, zice Marcel, mângâindu-l, știe că datoriile trebuie plătite. Ai văzut cum ți-a spus, de față cu martori, „și eu aduc de mâncare în casă”? E așa

cum am bănuit dintotdeauna, băiatul ăsta are mai multă demnitate decât noi trei la un loc. Bravo, Placido, ești un tenor de renume mondial.

- Apropo, noi nu mâncăm ceva? Întreabă Adrian. Mie, de exemplu, ulceru' nu-mi dă voie să stau nemâncat mai mult de trei-patru ceasuri și s-au făcut cel puțin opt de când n-am mai văzut mâncare la față.

Cad de acord să sune la restaurantul chinezesc, care e destul de aproape, prin preajma gării și să comande dragon prăjit cu sos de tigroaică în călduri. Și încă șase, sau opt, sau zece sticle de Stella, fiindcă din stocul inițial n-a mai rămas mare lucru, opinează Adrian și Marcel.

- Cine dracu' mai bea atâta, se panichează Harry.

- Chiar dumneavoastră. Cu sprijinul nostru neprețuit, îl liniștește Marcel. Așa că puneți mâna și curățați masa, vă rog.

În sfârșit, vine și mâncarea chinezească. Un lung răstimp, nu se aud decât clefăieli.

- Doamne, parcă eram nemâncat de o sută de ani, oftează într-un târziu Adrian, crăcănând picioarele și aprinzându-și o țigară. Sosul ăsta mi-aduce aminte de Sanda, ea punea la friptură sos curry, acum vreo douăzeci de ani, când nu prea se auzise pe la noi de-așa ceva.

- Care Sanda, întreabă Harry, Sanda Marin?

- Sanda Borcea, o colegă de-a mea de facultate, n-o cunoști. Pictoriță. Și gospodină excepțională, păcat că n-am rămas împreună, că era cât pe-aci să ne căsătorim, la un moment dat. A avut o mulțime de expoziții în ultimii ani, dar, pe vremea aceea, n-o ducea prea grozav. Și nici eu, asta era chiar în perioada când rămăsesem șomer, așa că am fi tras mâța de coadă, am fi fost două pagube la un loc. Ne-am întâlnit, absolut din întâmplare, acum vreo câțiva ani și ne-am tot povestit, o dupăamiază întregă... Nu i-a fost nici ei ușor. A fost profesoară suplitoare la pionieri, la o Casă a Pionierilor din centru. Faza cea mai monumentală mi s-a părut cea cu sorcovele de Gradul Zero. Cică la casa aceea a pionierilor se pregătea așa zisul program artistic de Plugușor, pentru Ceaușescu, respectiv copiii cu cravată roșie puși să-i sorcovească, imediat după Anul Nou, pe el și pe nevastă-sa. Iar profesorii de acolo, de la cercurile de arte plastice, erau puși să confecționeze sorcovele cu pricina, care trebuiau să arate corespunzător, nu ca orice sorcove, ci ca unele destinate unui obiectiv social-politic de importanță primordială, măi tovarăși. Sanda îmi spunea că, la douășunu decembrie, în timp ce se munceau cu creațiile alea, care trebuiau să aibă, desigur, un aer vesel, exuberant, optimist, dar să reflecte și măreția, sobrietatea, verticalitatea principială a subiectului căruia îi erau destinate, afară, în fața ușii, se aflau niște boxe de amplificare la care se auzea mitingul din Piața Palatului. Și deodată, s-a auzit un vuiet, un huruit, ceva ca o pală de vânt suflând sălbatic în microfoane, iar lătratul lui Ceaușescu a încetat.

Transmisiunea a fost oprită după câteva clipe și imediat după aceea, a venit directorul lor, care i-a trimis pe toți acasă. Așa a năvălit Revoluția Română peste Sanda.

- Impresionant. Păcat că nu i-ai cerut o sorcovă dintr-aia, cu autograful lui nea Nicu. Dacă mi-o dădeai mie, aș fi pus-o pe perete, la candelă, cască Marcel.

- Omul stăpânind animalul, asta-i o chestie curentă în univers, e chiar paradigma lumii noastre, logică și justificată, așa e normal, așa trebuie să fie. Dar, dacă te uiți la filmele cu animale de la televizor, parcă începi să nu mai fii așa sigur de asta, la partea cu „normal” și „justificat” mă refer. Și dacă stai puțin de vorbă cu Placido, cum stau eu în fiecare zi.

- Invers se întâmplă mai rar, animalul dominându-l pe om, ca în Călătoriile lui Gulliver... dar Swift e irlandez, adică un individ cu înclinații geniale, anarhice și teroriste... cască Adrian.

- Da' în cazul lui ce explicație are, face Marcel, bătându-l pe umăr pe Harry și făcând semn, din bărbie, spre cotoi.

- Ba pardon. Toți șefii tăi erau niște animale, ai spus chestia asta de nenumărate ori. Așa că e mai degrabă invers.

- Nu sunt mistic, nu sunt prăpăstios, nu sunt Sfântul Ioan Gură de Aur, să redactez vreo apocalipsă. Singurele abisuri care m-au înspăimântat, de când mă știu, au fost cele din mintea vreunui tâmpit sau a vreunui fanatic. De fapt, poate, constatarea stupefiată că și o formă primitivă de organizare a materiei poate avea ceea ce numim îndeobște „suflet” și „intelect” și se prezintă îmbrăcată în ținute contemporane. Asta mi se pare ceva într-adevăr apocaliptic, faptul că animalul începe să glăsuiască. Nu mă refer la Placido, dacă el ar începe să vorbească, asta ar fi de așteptat și de înțeles, ci la televizor, la ăștia de la televizor. Adevăr grăiesc dumneavoastră, sfârșitul lumii e undeva, pe-acî, pe după primul colț, vorbește încet Adrian de unul singur.

- Dragul meu, eu sunt un fel de mistic și sunt ferm convins că Paradisul există, la fel ca și Apocalipsa. Desigur, nu sunt oameni în el. Numai animale.

- Bă deprimăților, bă frustraților, nțățăți, clatină Marcel din cap.

- Sfinții în viață: cele mai rele otrăvuri – creștine, evreiești, arabe, o ține Adrian pe-a lui. Poate să-i cheme oricum, Tartuffe, Ițic sau Hasan, sunt la fel de dezgustători și de periculoși. Dacă stau și mă gândesc, ăștia toți sunt, de fapt, frați gemeni, ori mai curând, un siamez monstruos cu trei capete: unul fără ceilalți nici n-ar fi de conceput. Și toți trei sunt fiii unuia și aceluiași tată – Mârlanul Arhetipal, ieșit, dar încă nu de tot, direct din Muma Glie. Singurul care-a înțeles în ce consta, cu adevărat, problema a fost Shakespeare, care i-a inventat pe Ariel și pe Caliban. Unul, numai spirit, iar celălalt, numai țărână. Problema noastră, însă, e că Prospero, cel care-i ținea pe amândoi în frâu, e mort.

- Suntem făcuți din plămada viselor, fi-r-ar mă-sa a dracului. Ți-am povestit ce-am pățit cu el anul trecut? Îmi picaseră două milioane pentru o jumătate de lucrare de licență cu care mă zdrobisem o săptămână întreagă și nu știam ce să fac cu ei, când ai

datorii de-o sută de milioane, două n-ajută la nimic, așa că l-am sunat și l-am invitat la un șpriț la Border Line, unde chelnerițele sunt topless. Ne așezăm noi la masă și vine una zâmbăreață, cu o proră ca Pamela Anderson. Ei bine, când s-a uitat odată Adi la ea, fata a scăpat meniul din mână și și-a acoperit, reflex, sânii. Avea o mutră de parcă văzuse lupul, îți închipui cam ce privire avea asta, de-a speriat o fată care numai speriată n-a fost la viețile ei. Piază rea, domle, cucuvaie, deochi, să nu se uite unul ca asta la tine, că-ți usucă acțiunile la bursă. Cum scoate o vorbă, cobește.

- Avea sânii Monicăi, mă boule, de-aia mă uitam așa, mi s-a părut că e Monica, de când aveam eu vreo douăjdoi de ani.

- Mde, stafia țâțelor. A nu se confunda cu stafia lu' Hamlet ăl Bătrân.

- Stafie rasa Planturoasa de Bărăgan, completează Harry, căci și el îl cunoaște pe Adrian de atâta vreme.

- Sau Picanta de Calea Rahovei. Sau Deșchiolata de Pantelimon, plusează Marcel.

De ce trebuie să-mi amintesc de fiecare dată că asta a fost imediat după dezastrul acela cu Nadia? La foarte scurt timp după rateul tragicomic cu Nadia, m-a învățat Monica ce anume trebuie să-i faci și să-i ceri unei femei să-ți facă. Și nu era decât cu doi ani mai mare ca mine... Urâtă ca dracu', chiar dacă era, în unele momente, o urâtenie nostimă de-ți venea s-o săruți. De baștină de prin Gorj, ea era, pe atunci, băgătoare de seamă la Casa Scînteii. Micuță, brunetă și ochelarișă, insignifiantă pe stradă, avea o nutriță de șoricel, tare drăguță uneori, mai ales atunci când zâmbea. Și avea voință, știință și mai ales, entuziasm. Am intrat în vorbă cu ea pe plaja de la Băneasa și, cam după zece minute, eram lungit alături, cu un sân al ei în palmă, după ce ea se așezase cu fața-n jos pe cearceaf, ca să-mi vină mai la îndemână. Am plecat împreună după vreo oră de stat așa. Am întrebat-o dacă ar vrea să se ascundă undeva cu mine și a zis că da, dar unde? Dumnezeu, pe atunci încă nu auzisem cântecul acela cu viens, viens, ma brune, cachons-nous sans abri, așa e, să ne ascundem unul în celălalt, dihania cu două spinări să le întoarcă pe amândouă lumii... I-am răspuns că avem unde și atunci, fără alte explicații, ne-am ridicat și ne-am apucat să ne îmbrăcăm. Ea era într-un maiou cum se purtau pe atunci, foarte răscroit, i se vedeau binișor sânii mici și tari, cu sfârcurile negre. Marcel e beat sau exagerează de dragul efectului, fata de la bar n-avea nici o

proră de Pamela Anderson, avea exact sânii ascuțiți ai Monicăi, chiar dacă la față nu semăna deloc cu ea. În autobuz, și-a ridicat ochii spre mine și m-a privit țintă, nu și-a mai dezlipit privirea de a mea, a ținut-o așa tot drumul, lipită de pieptul meu, fără să scoată o vorbă. Ajunși la mine, ne-am dezbrăcat și, la fel de tăcuți, ne-am sărutat mult timp, apoi

...

În luna de zile care a urmat și în care ne-am văzut aproape în fiecare zi, lucrul ăsta s-a repetat de câteva ori. De fiecare dată, urmat de combinația aceea incredibilă de vermut alb românesc cu gin Covasna, care avea un miros neverosimil de colonie

proastă. Și cu puțină lămâie. Am întrebat-o odată, mai pe ocolite, de ce o face și mi-a răspuns: fiindcă-ți place. Dumnezeu, cât de mârlan puteam fi...

În mai optzecișunu, am salvat-o, absolut din întâmplare, de la moarte, când a încercat să se sinucidă tăindu-și venele. Aproape că reușise, în momentul când am sunat-o, așa, pur și simplu, dintr-o toană a mea, căci îmi adusesem aminte de ea în dimineața aceea. Avem numărul ei de vreo doi ani, când ne întâlnisem pe stradă, după cam zece ani în care nu știusem nimic unul de celălalt. Cu mare greutate am reușit atunci, în mai optzecișunu, s-o fac să-mi spună, la telefon, adresa ei. Aproape că nu mai putea deschide gura. I-am trimis Salvarea, spunându-le celor de acolo să spargă ușa. Soțul ei, evident, nu era acasă. Ea se măritase între timp cu un tip care e depanator de televizoare, sau cam așa ceva. O mai sun și azi, din când în când. Îmi place, naiba știe de ce, să-i aud vocea ca de copil. Și poate, să știu că n-a mai încercat s-o facă. N-am adus niciodată vorba de sinuciderea ei ratată. Cred că nu-și amintește că a vorbit cu mine atunci.

Ce pasăre neagră stă-n lună și plânge? De unde-i versul ăsta? nu-mi aduc, nu-mi aduc aminte, cred că de la Adrian l-am auzit, prin șazecișiopt sau șazecișinouă. E al lui Ahoe? de atunci când am băut cu el și cu Ahoe la Peștera, iar Ahoe ne povestea că birtul acela era vestitul Singapore, unde se întâlnea el cu Păcă, mai târziu și cu Dimov, apoi și cu Pucă. A coniac miroase-n aer și-a praf de pușcă la subsol, iar mintea, ochiul meu matol se-ntunecă și plâng a vaier – versurile astea de cine sunt? sunt ale lui Ahoe, ale lui Păcă? Doamne, cum s-au dus toate, cu ținerea mea de minte cu tot... A fost – când? în seara când ne-am întâlnit, eram toți trei, cu Ahoe pe Ana Ipătescu, venea de la un meci de rugby din Parcul Copilului și ne-a întrebat dacă nu vrem să bem un căcat, ei, am zis eu căcat, da' poa' să fie și Muscat, a mai zis el, dar nu, până la urmă, am ajuns la incredibilul acela de Daniel Brănescu, undeva, prin Știrbey Vodă, iar acolo se afla Doina și treaba asta a durat treizecișisase de ani, mâine mă duc la cimitir. Să văd unde găsesc frezii. Cât e de stâng și vădov, el, care-a sărutat odată o gură de vulcan – asta de cine mai e? sună ca Baudelaire, dar e, probabil, de Constant Tonegaru, iar despre Doina poți spune, într-adevăr, că era un vulcan. Liana i-a moștenit temperamentul, așa cred.

Când îi aud vocea, la telefon, rămân înțepenit câteva clipe, până să mă dezmeticesc, e vocea maică-si, vocea guturală a Doinei, ultima oară se auzea și copilul plângând, în perioada aceea e foarte cald în Florida, probabil că din cauza asta plângea. Ar trebui să lichidez totul pe-aici și să mă duc la ea, n-oi fi eu primul de-acolo care habar n-are de engleză.

- Marele savant, despre care se vorbește atâta, cu simpatiile lui legionare, ba nu, naziste, după cum susțin hermeneuții care s-au ostenit să descifreze fiecare petic de hârtie scris de mâna lui, s-a aplecat cu pioșenie asupra manifestărilor expresive ale populațiilor arhaice și primitive, găsind în ele, acolo unde noi, profani superficiali și

aroganți, am fi zis că-i vorba doar de bătăjeli incoerente și de superstiții tâmpite, câte o frântură de sacralitate, adică de Rațiune Superioară. Și Esoteric-Absconsă, vezi bine, adică nu la îndemâna oricui. Ananké ar fi fost o Moira, una dintre multele făpturi femeiești, mai mult sau mai puțin divine, cu care s-ar fi încurcat fustangiul de Zeus și căreia i-ar fi făcut un copil, dar, după alte opinii, ea era ceva mai mult, un principiu și anume Nevoia, Ordinea Lucrurilor opusă Haosului, Imperativul Absolut, de care până și Zeus asculta, cât era el de zeu autocrat, neputând să o nesocotească. Apropo, "ananghie" nu cumva vine chiar de la Ananké? Adică, ești la ananghie atunci când faci ceea ce trebuie? A dracului gândire... Păi, să fi fost un neamț, Hegel de-o pildă, ți-ar fi spus că asta e tocmai libertatea, adică necesitatea conștientizată, cum ne tocau pe noi la cap, la orele de Învățământ Politic! Adică să vrei de mâncare atunci când ai! Și nici de frică nu ne-a intrat chestia asta în cap, noi voiam de mâncare în fiecare zi! Ei bine, tocmai pe Ananké n-ar fi putut-o inventa subiecții savantului nostru. Și nici pe Elohim Unicul, de care voi, evreii, ați făcut atâta caz, încât v-ați atras ura și disprețul oamenilor muncii. N-ați inventat voi sosul curry, la urma urmei.

Sanda punea sos curry atunci când îl avea, iar Adrian trăgea concluzii pripite, generalizând, ca de obicei, în ceea ce-l privește. L-a servit o singură dată cu așa ceva, atunci când tatăl ei s-a întors acasă după un voiaj de șase luni. Căci tatăl ei era vaporean, inginer pe o navă mare cât toate zilele, de un milion de tone, așa le spusese Sanda colegilor ei.

Legătura lor începuse din anul doi de facultate, în modul cel mai banal-studențesc cu puțință. Într-o seară, la plecare, rămăseseră ultimii. Era îmbrăcată într-un cojoc lung, de oaie, pe care Adrian a ajutat-o să și-l pună, iar ea, bângând mâna în buzunar, a dat acolo peste o hârtiuță.

- Vali nu mai vine la film, nene, a spus ea, a luat-o prietenul ei la un bairam. Nu vrei să vii tu?

- La ce film? a întrebat el, prudent.

- Nu știu, e o vizionare la Casa Scînteii, a primit tata o invitație de la unul de acolo.

Glumea uneori cu el, spunându-i „nenea”, pentru că el era cu șase ani mai bătrân decât ea și decât colegele ei de grupă, „piloase”, care „intraseră din prima”, în vreme ce el, care venea, din punctul de vedere al aceluia mediu select, de nicăieri, trebuise să facă vreo câțiva ani de antecameră, fapt care-i conferea, acum, un avantaj evident, acela de a fi citit, în mare parte, cărțile din bibliografie încă dinainte de a le tocii pentru examene. Și îi stătea bine să-i spună așa, cu aerul ei copilăresc, de fetiță cuminte, timidă, care nu scotea o vorbă la seminare. În schimb, desena frumos, avea, neîndoielnic, talent. „Câți ani ai tu, cinșpe, șaișpe?”, o tachina el, în primul an. „Nouășpe, nene” îi răspundea ea, pisicindu-se.

Filmul de la Casa Scînteii era Sperietoarea, cu Hackman și Al Pacino, o copie alb negru, fără titrare, dar întregă, conținând și cele zece minute absente din versiunea care a rulat în oraș peste câteva luni și care, din cauza acestei omisiuni,

părea incoerentă. Tocmai acele minute, în care se întâmpla un viol homosexual într-o pușcărie, au nedumerit-o pe Sanda.

- Nene, ce făceau ăia în secvența din închisoare? l-a întrebat ea pe drumul spre casă.

Adrian a început să râdă și a îmbrățișat-o, mângâindu-i părul și au rămas așa mult timp. În cele din urmă, ea și-a întors fața spre el și s-au sărutat îndelung.

Și-au petrecut următorii doi ani împreună, „învățând” împreună aproape în fiecare zi, până seara, când Sanda se întorcea acasă. Părinții ei, surprinzător, n-au avut nimic împotriva faptului că Sanda aproape că se mutase la Adrian. Dar poate că asta se datora împrejurării că-l considerau mai curând drept meditatorul, preceptorul fiicei lor, căreia i-l povestea în fiecare zi pe Schlegel sau pe Walter Benjamin în cuvinte pe înțelesul omului normal, ei fiindu-i, evident, foarte greu fără acele povestiri – cam în felul acesta și-a explicat Adrian lucrurile, mai târziu, când se gândea cu un pic de regret la ea. Și la sosul curry.

Situația asta a durat până după terminarea facultății, până prin momentul repartizării în producție. Toate posturile de pe listă erau în locuri unde n-aveai ce face cu diploma de licențiat în arte, prin orașele în care singura formă de artă erau filmele vechi de la cinematograful din centru. Majoritatea colegilor lui și-au făcut rost de „negații”, niște hârtiuțe prin care autoritățile din orașelele cu pricina adevereau că n-au nici un post de oferit absolventului repartizat lor în chip de feștilă, de luminător estetic al populației urbane și agroindustriale, urmând ca, după aceea, absolventul să-și facă rost de slujbă pe unde-o ști. Toți au știut într-un mod absolut mulțumitor, adică în București, ca să nu fie obligați la deplasări obositoare și în fond, sub demnitatea lor. Adrian, însă, nu se afla în situația de a face mofturi. N-avea nevoie de o asemenea negație, fiindcă altceva decât postul pe care i-l dădea statul n-avea de unde să-și procure. S-a dus unde-a fost trimis, într-un mic sat-oraș din Vâlcea și a rămas acolo cinci ani. Iar Sanda, după doar un an petrecut ca pictor-executant la un teatru, adică un fel de ajutor de scenograf plătit aproape ca un necalificat, a ajuns profesoară la o Casă a Pionierilor. Cel puțin, ăștia nu-i ignorau diploma. Chit că nici salariul ei de aici nu era cine știe ce.

Chiar dacă le spusese părinților ei că vrea să se mărite cu Adrian, iar aceștia nu s-au opus, sfârșitul studenției i-a despărțit iremediabil.

Cam cinci ani, Adrian n-a mai știut nimic de ea, auzise doar, de la un fost coleg întâlnit întâmplător, că ea s-a măritat la scurt timp după terminarea facultății și că avea doi copii. În vara lui optzecișidoi, a întâlnit-o într-un troleibuz. Au stat de vorbă pe îndelete, aveau mult de mers până la capătul liniei, unde locuia Sanda, în Balta Albă. Stătea cu chirie acolo, într-un apartament de două camere, ea și copiii, căci divorțase între timp. Tatăl ei murise cu un an în urmă, iar ea a trebuit să se mute din vechea lor locuință, parterul unei vile elegante din Vatra Luminoasă, care i-a rămas fostului ei soț.

N-avusese parte de o viață prea veselă, după cum povestea. Tatăl ei îi făcuse rost la iuteală de un soț, coleg de-al lui din marină, un tânăr ofițer energic, cu relații

și cu o carieră strălucită înainte-i. Era energic și bea mult, iar la beție accentul moldovenesc i se accentua, îi înjura pe toți cei din jur și uneori, mai spărgea lucrurile din casă. Asta, până în urmă cu doi ani, când, la o discuție cu socrul, i-a ars acestuia un pumn absolut convingător. Bătrânul s-a lovit cu capul de perete și a stat cam o lună în spital, nu de alta, dar accidentul le dăduse doctorilor ocazia să-i redescopere și unele probleme cardiace, tratate până atunci cu indiferență. A urmat divorțul, pe care, culmea, el l-a început – și l-a terminat surprinzător de rapid, cu o sentință care-i dădea numai lui dreptul de a locui în casa propriu zisă a viitor-fostei lui familii, urmând ca Sanda și ai ei să se aleagă cu restul, adică, de fapt, cu ceea ce ei stăpâneau de mult, dinainte de a-l fi cunoscut pe tânărul de viitor. Și cu două cămăruțe minuscule la mansardă, în care acum locuia mama ei, plus o pensie alimentară cam simbolică, dacă ne gândim la banii ex-soțului, pe care, însă, el n-a plătit-o niciodată. Când a aflat că Sanda s-a dus din nou la tribunal pentru asta, i-a dat un telefon și i-a spus că, dacă nu încetează, o să facă în așa fel încât să o dea afară din serviciu și să n-o mai angajeze nimeni după aceea. Iar tatăl ei și-a reamintit, cu inima grea, că voinicul de ginere-său nu era nici mecanic, nici navigator și nimeni nu știa ce hram poartă, de fapt, știau toți dar nu vorbeau despre asta, oricum, avea leafa cea mai mare din tot echipajul, după comandant, firește. Așa că Sanda a renunțat. Iar tatăl ei murise în urmă cu câteva luni, de inimă.

Are dreptate Marcel, cred că port ghinion, își spune Adrian. Pe ce pun mâna se-alege praful. Exact la fel ca Jupânu' nostru. Care-a dat mâna cu el ba a murit spânzurat, ba de cancer în floarea vârstei.

N-am ajutat-o cu nimic. Da' cu ce-aș fi putut s-o ajut, când aveam leafa de mizerie pe care-o aveam și eram amenințat de două ori pe an cu restructurarea? Ba se desființa prăvălia, ba se reducea drastic numărul de posturi... Oameni inutili ca noi n-au mai fost de când e lumea... Sanda a făcut sorcove de Gradul Zero, eu am făcut-o pe bibliotecarul la IPROFIL, unde erau o sută de cărți și un singur cititor, adică eu...

În ultimii ani, însă, nu s-ar mai fi putut spune că Sanda era inutilă, că lua o leafă degeaba. Începând din 1985, în fiecare vară, ea a făcut parte din marele colectiv de pregătire a grandiosului spectacol de douăzecișitrei august. „Considerați-vă activiști pe perioada acestei tabere”, le spuneau adevărații activiști, cei care urmau să ia câte-o primă de zece-douăzeci-treizeci de mii de lei după isprăvirea cu bine a Grandiosului și nu mai călcau pe acolo până la data spectacolului – iar tabăra era cea a pionierilor (căci mai exista una, paralelă, a uteciștilor), organizată cu câteva mii de copii aduși de prin toată țara și cazați în internatele bucureștene.

Deosebirea între profesorii suplینitori de pe la Casele Pionierilor și activiștii veritabili consta, mai întâi, în suma primită. Suplینitorii încasau, teoretic, pentru asta o primă de o mie de lei, din care li se rețineau opt sute pentru mâncare, căci erau consemnați cu acea ocazie, timp de o lună și mai bine, în internatele acelea, unde își petreceau și nopțile, chiar dacă cei mai mulți dintre ei erau bucureșteni. În

plus, suplitorii erau cam singurii oameni ai muncii care aveau contracte de muncă temporare, pe durată determinată, cum li se spunea în termeni tehnici. Așa că, atunci când te săturai de câte unul, nu era nevoie să-i „desfaci” contractul de muncă, un proces oarecum mai anevoios, ci era suficient să nu-i mai semnezi reînnoirea, la întâi august, ceea ce era infinit mai simplu. Asta îi făcea pe cei în cauză extrem de cuminți și de ascultători.

În ce-i privea pe copii, atât pe cei din București, cât și pe cei aduși cu trenul, cu vagoane speciale, din țară, ei erau mai degrabă veseli și tratau toată afacerea ca pe o excursie, sau ca pe o ieșire la discotecă. În fond, pentru copii, chiar asta și era. Dar, firește, numai dacă facem abstracție de cele șase ore zilnice de repetiții pe stadion, coordonate din pâdevî artistic de Hero Lupescu și de Sergiu Anghel, în soarele lui iulie și fără șepcuțe, căci pe acelea Cooperativa Arta Șepcuțelor nu reușea să le livreze decât pe la sfârșitul perioadei de pregătire. Cu toate că mulți leșinau și unii mai făceau crize de epilepsie, în general se simțeau bine după aceea, iar după prânz, uitau automat de neplăcerile primei părți a zilei. Din fericire, timp de cinci ani, la Douăștrei August nu se înregistrase nici un deces (a fost unul, dar la Polivalentă, prin mai optzecișisase, în pregătirea unui 1 Iunie cu Tovarășul și Tovarășa, când o enormă boxă de amplificare agățată de plafon a căzut peste doi copii, pe unul omorându-l și celălalt rămânând fără un picior, iar părinții nu s-au dus cu toporul peste cei vinovați de asta și din câte știa Sanda, nici vreo reclamație n-au făcut, cine știe, poate că li s-a dat apartament sau butelie de aragaz și și-au ținut dracului gura, mai zicea ea).

O singură dată asistase Sanda la o împotrivire. Era o fetiță de clasa a șasea, de la Sibiu, care a cerut insistent, chiar foarte insistent, plângând și făcând gălăgie câteva zile la rând, să plece acasă. În cele din urmă, n-au avut încotro, l-au sunat pe tatăl ei, care a venit în aceeași seară. În discuția care a avut loc la Comandament, fiind întrebată despre motiv, fetița a spus că nu vrea să mai stea pentru că nu e nevoie de ea acolo: ea trebuie să deschidă gura prefăcându-se a cânta, iar sunetul vine, de fapt, de la difuzoare. „Altcineva cântă, nu noi” a spus ea. Tovarășii din conducerea taberei au amuțit, la așa ceva n-ai ce să răspunzi. L-au luat deoparte pe tatăl ei și i-au explicat răbdător că nu trebuie să se pună la mintea unui copil care n-a fost educat corespunzător – și are și el o răspundere în sensul acesta – că fetița poate să plece, dar să nu se mire dacă în viitor vor avea și ea și părinții ei de suportat anumite consecințe ș.a.m.d. Cu toate astea, omul și-a luat copilul și a plecat.

În rest, copiii erau veseli, mai ales că mâncarea era cea mai bună care se putea imagina în România de atunci, dar nu asta îi seducea pe ei, ci sticla zilnică de Pepsi și micuța ciocolată chinezească aferentă, o tabletă de patruzeci de grame. Cu astea, copiii de atunci erau fericiți.

Cât despre mâncare, acesteia, într-adevăr, nu i se putea reproșa nimic (decât, eventual, că era cam fadă, totul fiind preparat, din considerente antiepidemice, numai prin fierbere, iar fructele și verdețurile proaspete lipsind, din aceleași motive). Ea era alcătuită, în primul rând, din porții consistente de pulpă de vită și de porc,

douăstreiaugustul intrând în categoria „tabără de muncă”, iar carnea nefiind mai veche de o zi și provenind din crescătoria Gospodăriei de Partid de la ferma 30 Decembrie, care dădea de mâncare numai grangurilor din Comitetul Central și lui Ceaușescu însuși. În plus, acolo au făcut cunoștință mulți dintre acești copii (care nu erau nicidecum ai barosanilor vremii, ci ai „clasei muncitoare” propriu zise, copii crescuți „la bloc” și hrăniți cu ce se găsea la Alimentara) cu produse exotice precum cașcavalul și untul veritabil – toate astea, la discreție.

Iar ei, paradoxal, nu le mâncau. Sanda, care s-a ocupat întotdeauna de cazări, dar la ora mesei trebuia să se afle printre copii, la cantină, a văzut mulți care mâncau garnitura de cartofi fierți și nu se atingeau de carne, sau abia de ciuguleau din ea. Întrebați, copiii firavi de-i bătea vântul răspundeau „pentru că nu e bună”. Cum nu e bună?! „Nu-mi place” răspundeau ei.

Sandei i-a trebuit un timp ca să-și dea seama ce însemnau răspunsurile acestea: copiii aceia subnutriți de prin Vaslui sau Simeria sau Medgidia nu erau obișnuiți cu gustul cărnii și nici al vreunor brânzeturi mai de Doamne ajută. După ieșirea din sala de mese, dădeau fuga la chioșcul din curte și-și cumpărau niște napolitane nenorocite, de cinci la leu. Alea le ținuseră de foame toată viața lor de până atunci, cu alea erau obișnuiți, alea însemnau mâncare pentru ei.

Sanda susține că, de când a înțeles ce vor să spună copiii prin „nu e bună”, și-a luat rolul în serios și a început să se plimbe printre mese, făcând militărie cu copiii: „mănâncă toată carnea, cartofii poți să-i lași în farfurie”, le-ar fi spus ea. Și adaugă că nu erau mulți profesori care să facă asta.

Era atât de multă mâncare încât am înțeles cum urma să arate comunismul promis, zice ea. Adică, era atâta încât mai ajungea destulă și la copii, după ce păduchii – bucătărele, femeile de serviciu, directorii de Case ale Pionierilor, activiștii de pe la sector – plecau cu sacoșele și portbagajele pline. A mai rămas cașcaval chiar și după ce Szöke Oszkar, unul dintre adjuncții Polianei, a umplut microbuzul Consiliului Național și a plecat cu el, fără să semneze undeva de primire. La urma urmei, și el și colegii lui, activiștii din Consiliu, aveau copii, tot la copii ajungea cașcavalul. Iar directorul ei, care era, în toate taberele de Douăstreți August, șef de cantină, venea dimineața cu Dacia proprie – cu remorcă. Și-a cumpărat remorca pentru tabără. Ajuta și el cu ce putea, stăteam destul de prost la capitolul mijloace de transport.

- Caliban suferă, asta e perfect adevărat. A suferit dintotdeauna, exploatat, batjocorit, umilit și obidit de alții mai deștepți decât el, în virtutea inegalității naturale dintre oameni, transpusă în legi de către cei care au avut destul creier ca să le facă și în bun plac, făcut lege de către cei care aveau mușchi pentru asta – dar, ca să rămânem cu mințile la locul lor, trebuie să ne amintim că, întotdeauna când are ocazia, el se răzbună într-un mod fioros. Pe absolut toată lumea. Prima grijă a lui Caliban cel lipsit de drepturi și libertăți, atunci când pune mâna pe putere, este să interzică, să

desființeze toate drepturile și libertățile celorlalți. Noi,ăștia din România, o știm bine. Nouă, chiar Caliban ne-a fost Șăf și după aceea, Iubit Conducător.

- A se slăbi cu discursurile reacționare. A ne mai slăbi, măi Harry. În '68, de exemplu, nu erai așa de reacționar. Ba chiar te dădeai în vânt după Ceaușescu, dacă mi-aduc eu bine aminte.

- Nici o grijă, mi-a trecut în '71. Dar eu nu sunt reacționar, ci doar un democrat cu experiență. Să fii democrat, în zilele noastre, înseamnă să te preocupe bunăstarea lui Caliban, care nu trebuie lăsat să sufere de foame, fiindcă atunci mușcă, dar și ideea de a nu-i permite să se transforme în Iubit Conducător. ...Fiindcă bietul Caliban, ce grijă are el vizavi de Prospero? "Arde-i cărțile!" Păcat că Shakespeare a murit fără a mai apuca să pună pe hârtie replica următoare: "Trimite-l la Canal! La Sighet! La Pitești! Pe el, familia lui, prietenii lui, pe toți! Să rămână lângă mine numai cei din familia mea, din mahalaua mea, din satul meu! Cu finii lor cu tot! " De aceea, vin și zic: este intolerabilă oprimarea lui Caliban, dar accesul lui la putere ar însemna intrarea fără întoarcere într-un nou Ev Mediu. Într-un Ev Mediu cu internet și televiziune prin cablu.

- De altfel, chestia asta e scrisă chiar în Internaționala: «Pământul este-al celor harnici, cei leneși plece unde vor». Adică unde? că pe vremea când au fost cugetate versurile astea, încă nu existau voiaje interplanetare. Iar eu sunt un leneș, o știu de mic copil și nu-mi mai bat capul cu asta. Unde voia să mă trimită pe mine Internaționala? Și cine erau ăi harnici? Secretarul Județenei de partid, cel cu șapte-clase-plus-Ștefan-Gheorghiu, care tăia și spânzura ajutat de nevastă, soșoi și nepoți? Colonelul de miliție cu optzeci de chile de mațe și cînșpe grame de creier? sare și Adrian.

- S-a încins tărăța-n voi, măi zooi politikoi. Apropo de mațe. Sunteți numa' buni de trimis în parlament, constată Marcel. Da' acu', fie vorba între noi, printre Calibanii ăia nu erau și o grămadă de ovreiași de-ai noștri?

- Stop! sare Adrian. Acum chiar sare, surprinzător de agil, el, care în restul timpului umblă cocoșat și târșâind picioarele. Erau la început, trimiși de ruși. Dar în '72, când s-a făcut Puterea și adevărul, care trebuia să fie Noul Testament al Pecere, nu rușii au numit un regizor evreu ca să facă filmul acesta, ci chiar Partidul Comunist Român. Pingelică a văzut filmul câteva mii de ori înainte de a-i da drumul pe piață. Iar Pingelică nu prea era filosemit. Crezi că Manole Marcus era mai bun pentru asta decât Mircea Drăgan?

- Socotelile sunt clare, rânjește Harry. Dacă e riscant, bagă-n față un evreu. Să ne servească de paznic la pușcărie și de cronicar oficial, la nevoie. La nevoie, e bun de țap ispășitor, atunci când ne-om hotărî noi să scoatem pe piață alt Nou Testament. Cred că aceeași a fost socoteala și cu Eisenstein, la ruși. Dacă se întoarce țarul, sau vreun nepot de-al lui, să-l spânzure pe jidanu' care-a făcut Crucișătorul Potemkin, da' să nu se lege de poporu' nostru ăl pravoslavnic și nici de conducătorii Partidului Comunist Bolșevic al Mamei Rasia, care, uite, acum, când ne calcă panțerele și

ștukasurile pe bombeu, le dau voie popilor să se roage în biserică pentru înfrângerea lui Hitler, ba încă și cu public. Partea proastă este că, aici, postul de paznic la pușcărie n-a rămas niciodată vacant mai mult de două zile, în special după patrușpatru, iar partea mizerabilă a trebii este că s-au găsit și evrei să candideze, nu neapărat trimiși de cineva, ci din proprie inițiativă, prostie, lăcomie... În loc să stea dracului în banca lor, să nu se mai amestece în viitorul luminos al României, știind bine că din asta rezultă numai cucuie... În general, când evreii vor să-și ia soarta în propriile mâini, iese prost... dar când mai vor să ia și soarta altora tot în mâinile alea... vai de curu' nostru, să nu mai discutăm... Oricum ai întoarce-o, tot prost iese... Unchiu' Barbu, de fapt îl chema Baruch dar așa-i zicea toată lumea, a avut moară și brutărie pe Viilor. I-au confiscat-o, adică i-au "românizat-o" pe vremea lui Antonescu. Românizatorul, adică tipul care s-a instalat acolo în calitate de proprietar, era unul pe care-l chema, culmea, Amorăriței – și a murit, mai târziu, la Canal, prin cincizeci sau cincizecișunu. Buuun, va să zică dreptate s-a făcut, opresorul a fost pedepsit. Dar brutăria? Păi, brutăria canci, sufletu', a fost naționalizată în patrușopt. Nu-ți mai spun că fi-su, băiatul lui Amorăriței, umblă acum prin tribunale să revendice proprietățile deținutului politic de tat'su, adică moara și brutăria lu' unchiu' Barbu... și povestește la televizor că pe tat'su l-a trimis la Canal unu' Barbu, pe care de fapt îl chema Baruch... ceea ce e total inexact, fiindcă, pe vremea aia, unchiu' Barbu era angajat ca muncitor necalificat în propria-i brutărie, iar Angela, fata lui, vară-mea, nu putea să dea admiterea la facultate fiindcă era fiică de „exploatator”.

- La o adică, puteai chiar să le spui că sunt niște bestii, ca în Puterea și adevărul. Dar, neapărat, trebuia să precizezi că au fost niște bestii mari, nu unele mărunte. Asta-i o chestie la care țineau, monumentalul. În bine sau în rău, nu contează – oricum, totul e relativ, contează numai cantitatea, calitatea e o prejudecată de-a putredului Apus. Important era, pentru ei, ca, la Judecata de Apoi, tu, cel halit, să scrii pe formularul de luare în evidență că ai fost devorat de balauri, nu de ploșnițe.

- N-avem un Rembrandt mare, dar contăm pe o grămadă de Sabin Bălașa mai mici. Statistic, stăm bine, râde Harry.

- Dragă, cu cantitatea se câștigă războaiele. Cum poate o armă de proastă calitate să aibă câștig de cauză în confruntarea cu una mult mai perfecționată și mai puternică? Prin număr, prin cantitate, tactica rușilor în al doilea război mondial – și a asiaticilor, în războiul tăcut, economic, care i-a urmat. Poate-ați auzit de tancul T34, rusec, care era rahitic în comparație cu Tiger, adversarul său nemțesc. Totuși, bătălia de la Kursk, cea mai mare luptă de tancuri din istorie, a fost câștigată de celebrele T34. Și anume, nu prin tunurile lor, ci prin faptul că tancurile rusești, mult mai multe, au reușit să se apropie de monștrii nemțești mai repede decât reușeau aceștia să le distrugă – și până la urmă, să le imobilizeze suindu-se, pur și simplu, pe ele. Sigur, asta însemna că rușii dinăuntrul tancurilor T34 se temeau mai puțin de formidabilele proiectile perforante de optzecișiopt de milimetri, nemțești, decât de

proprii lor comisari politici. De obuzele nemțești aveai, să zicem, o șansă de unu la sută să scapi. De comisari, nici una. De unde și vitejia.

- Rembrandt n-am avut, dar am avut un Enescu și un Brâncuși. Enescu a avut marea baftă de a fi privit chiorâș de legionari, care îl făceau “cosmopolit” și de a-i fi confiscată averea de către comuniști, recită Harry pe tonul prezentatorului de la România Actualități. Iar Brâncuși, când a vrut să-și lase sculpturile Academiei, prin testament, a fost refuzat mârânește, drept care și-a schimbat testamentul, și-a lăsat toate drepturile unui oarecare din Canada, asta fiind motivul pentru care a trebuit să nu mai punem noi imaginea Coloanei Infinitului pe hârtiile de cincisute de lei, acum, după optzecișinouă.

- Rămâne cum am stabilit. Sunteți niște politicieni, măi băieți. Ratați, mancați, neexprimați, dar politicieni în fundul sufletelor voastre. Bine că n-ați apucat să fiți de-adevăratele, cine știe unde mai ajungeam cu voi...

- Politicienii sunt niște aisberguri, cască Adrian.

- În ce sens?

- În sensul că vezi numai zece la sută din ei, restul e dedesubt, în căcat. De-aia nu suntem noi politicieni, fiindcă, în cazul nostru, dedesubt nu e nimic. N-avem bază de mase.

Cafeaua nu era singurul motiv pentru care Adrian și Marcel îi vizitau pe Doina și Harry. De prin '80 până la sfârșitul lui '89, motivul cel mai temeinic era soba, vechea sobă de teracotă din sufrageria lor. Deși casa avea calorifer, instalat de câțiva ani buni, el devenise inutil de prin '80, când gazele începuseră să aibă o presiune foarte mică, sau, în loc de gaz metan, prin țevi începuse să vină ceva ce semăna mai degrabă cu aerul de munte. Caloriferele fiind, așadar, aproape reci, Doina și Harry i-au mulțumit lui Dumnezeu că n-au demolat toate sobele din casă când cu instalarea progresului tehnologic, au curățat coșul, și-au făcut rost, cu mare greutate, de deșeuri de lemn și au început să-și ducă traiul, tot timpul cât nu erau la serviciu, în sufragerie, în iernile acelea lungi, care păreau eterne. (La ei puteai sta liniștit în cămașă, ba chiar în cămașă cu mânecă scurtă, nu era ca la teatru, unde îți țineai cojocul pe tine și te fereceai că nu ești în locul Damei cu Camelii, care dârdâia pe scenă, într-o bluziță de mătase, răgind ca vaca la abator, probabil de frig, își zice Marcel). Și, pe lângă ei, tot mai des, prietenii – în primul rând, Adrian și Marcel însuși, care locuiau la bloc, unul la Șura Mare și celălalt, pe Bulevardul Metalurgiei. Iar Marcel a făcut o descoperire genială:

cartelele de calculator, vechile cartele perforate ale lui Felix 256, erau un combustibil de mâna-ntâi. Un teanc de cartele, gros de vreo zece centimetri, legat bine cu sârmă, făcea să rezulte o cărămidă, ori, mai degrabă, un mic buștean. Trei-patru asemenea bușteni țineau soba încinsă o jumătate de zi, așa că, la Doina și Harry, era cald și bine. Cât despre Marcel, el devenise cel mai ordonat șef de laborator din institutul lui de cercetări. La el n-ai fi găsit vreodată dezordinea din celelalte birouri de acolo,

unde cartelele folosite zăceau împrăștiate prin toate ungherele. În fiecare sâmbătă, Marcel făcea curățenie, le aduna și umplea cu ele portbagajul. Și se mai oprea doar la poarta lui Harry.

- Veniți de luați tehnologie de vârf, boieri dumneavoastră, așa i-a spus, prima oară, Doinei, care nu înțelegea ce descarcă el de acolo.

Hârbul de Dacie al lui Marcel reprezenta, pe atunci, o comoară. Cu el mergeau, cam de două ori pe lună, la Răzvad, la un văr al Doinei, de unde se întorceau cu câte un pachet-două de carne de vită clandestină. Țăranii de acolo erau niște maeștri, în câteva ceasuri, de obicei noaptea, biata vacă se transforma, fără zgomot, în pachete de cinci kilograme științific porționate, atât la sută pulpă, atât la sută rasoale, atât la sută os, nici la măcelărie nu ți le-ar fi potrivit mai bine.

Cum ajungeau cu ele la București, asta era, însă, altă poveste... Controalele, pe șosea, erau tot mai frecvente. „Nu-i așa că e ca-n filmele rusești cu partizani și esesiști?” murmurase odată Harry, după ce milițianul le săltase carnea din portbagaj, „mai lipsește să bage baioneta-n bagaje, să vadă dacă nu e vreunul ascuns în ele”.

În 1990, Adrian a primit un telefon de la Televiziune. Doamna de la celălalt capăt al firului, pe care n-o cunoștea, și-a cerut scuze, spunându-i că are numărul lui de la domnul director general Lucian Ciacîru, care-i transmite salutări. Apoi l-a întrebat dacă n-ar vrea s-o facă pe ghidul unei echipe de televiziune din Franța, care va realiza o emisiune despre Casa Poporului și alte mărețe ctitorii de-ale lui Ceaușescu. Adrian a acceptat; plimbându-i pe cei doi, reporterul și asistenta lui, prin locurile unde voiau să ajungă, le-a dat toate explicațiile, în modul cel mai obiectiv de care a fost capabil. Firește, reporterul voia să afle cum au trăit românii sub Ceaușescu, ce era celebrul salam cu soia, cum adică aveau ei o rație de zece ouă pe lună, sau câte-or mai fi fost, ce era povestea cu cei patru copii obligatorii pe cap de femeie fertilă, de ce n-aveau ei voie să aibă rude în occident – și altele de felul acesta. O întrebare, care s-a tot repetat, a ajuns să-l agaseze pe Adrian: „Dar cum de ați acceptat așa ceva? Cum de n-ați protestat?”. Nițel scos din sărite, Adrian i-a replicat în cele din urmă „dar voi cum de ați înghițit tot ce-ați înghițit pe vremea ocupației hitleriste? voi ați protestat cumva?” În clipa următoare, a înmărmurit, dându-și seama ce porumbel îi scăpase pe gură: bietul reporter era vietnamez și n-avea mai mult de treizeci de ani...

Nu uita că te afli în împărăția lu' Mucles, măi Gură Bogată, fii atent ce dai pe goarnă, gura bate curu', ciocu' mic – acestea erau recomandările pe care cei trei și le-au tot făcut, unul altuia, de nenumărate ori, pe vremea lui Ceaușescu. Numai sfaturi bune își dădeau, dar păreau de-a dreptul incapabili să țină seama de ele. Adrian, care inventase vorba cu împărăția, avea mai multe din astea la activ. Ghinioanele lui începuseră încă din primul an de studenție, era sigur de asta, din după amiaza unui seminar la care se plictiseau cu toții, despre arhitectura romanică de pe la începutul Evului Mediu. Ciacîru Lucian, vecinul lui de pupitru, desenase pe spatele unei foi cu

notițe un mormânt cu o cruce. Adrian i-a luat-o și i-a completat desenul, scriindu-și numele pe cruce, iar dedesubt, dracu' știe de ce, „născut

14 VI 1948 – decedat 23 VIII 1944”. Și-a reamintit fulgerător de prostia asta, mulți ani mai târziu, când își căuta o slujbă și lăsa cereri de angajare în tot felul de locuri. I-a reamintit-o un cadrist, care i-a explicat că are prea multă carte pentru serviciul cu pricina, iar legea nu-i dă voie să-l angajeze pe un post inferior calificării lui. „Și din moment ce ați decedat la douăștrei august patrușpatru, la ce vă mai trebuie?” adăugase acela, râzând.

- Voi știți că tatăl lui Lucică era colonel de miliție? Lucică, de la Televiziune?

- Și dacă știm, ce? mormăie Harry, o să-i meargă lui mai rău și nouă mai bine?

- Mde, și eu am aflat mult prea târziu chestia asta. Îl credeam doar scrântit, dar era și turnător, din păcate. N-am să-l uit cât oi trăi, n-am să uit faza din primul an de facultate, când ne-au trimis și pe noi la munci agricole, la cules de struguri, undeva pe lângă Buzău, dar au renunțat după prima zi de așazisă muncă a noastră, după ce am devastat via. Lucică a prins un pui de șoarece, l-a băgat într-o cutie de chibrituri și i-a dat foc, ceea ce m-a făcut să mă întreb ce soi de creaturi mai eram și noi, viitorii critici de artă... esteți cu acte-n regulă...

- Mai zi și tu ceva, cerșetorul științific. Un banc, o-njurătură de mamă, ceva, acolo... că prea e liniște în curtea asta, cască Harry.

- Să nu-mi mai zici așa, că mă emoționez pe mine, zice Marcel și mai desface o sticlă. Să-i mai dăm și ăștuia, că-i mic și rău – adaugă el, turnând în paharul lui Adrian.

- Eu nu sunt mic și nici rău, mormăie destinatarul, căruia a început să i se cam împleticească limba. Mic și rău era Piticu', Dumnezeu să-l odihnească în raiul lui... în care n-ajung proștii... O fi având și-acolo șofer cu licență în Arte?...

- Adică i-ai fost șofer? da' stai așa, că tu nici n-ai carnet... Iar vorbește-n dodii, dă din umeri Harry.

- Nu eu am fost șoferul acela, ci un coleg de-al meu de facultate, care voia și el, ca omu', să-i publice Piticu' măcar un articol. Avea el voința, dar nu și putirința. Piticu' era de-a dreptul feroce cu de-alde colegul ăsta al meu. Ba chiar cam lipsit de scrupule, ar zice telespectatorul român cu preocupări morale.

Piticul îl transformase în taximetrist pe tânărul licențiat, posesor al unui Volkswagen-broască, cumpărat la mâna a doua, de altfel. Îl suna întotdeauna când voia să iasă în oraș, iar acesta răspundea cu promptitudine, fiindu-i șofer pe gratis câțiva ani buni, în speranța că Piticu' îi va publica măcar un articol în revista Arta, ceea ce nu s-a întâmplat, până la urmă, niciodată.

Piticu' nu era atât de rău și de cinic cu toți tinerii ziariști. Pe Adrian l-a „ținut în brațe” fără să-l roage cineva, atunci când revista Săptămâna s-a ocupat de el, câteva numere la rând, în 1980. La îndemnul Mirei Avram, care i-a transmis că Piticu' hotărâse să nu ia în seamă înjurăturile din Săptămâna la adresa lui și să nu-i scoată articolul din numărul care tocmai ieșea din tipografie, ba mai mult, îi publica și

celălalt articol, care ar fi trebuit să apară în numărul următor, Adrian s-a dus „să-i pupe mâna”.

- Fii serios, mă băiatule, vezi-ți de scris, tu ai condei. Nu-ți pune mintea cu ăștia, dă-i în pizda mă-sii de javre, i-a răspuns Piticu', care nu avea obiceiul să evite denumirea exactă a lucrurilor.

Gestul Piticului nu era tocmai lipsit de consecințe practice, după cum nici înjurăturile acelea sub pseudonim (Alcibiade, parcă?) nu erau chiar floare la ureche, din moment ce, după primele două-trei telefoane alarmate, panicate (parcă s-ar fi auzit că s-a îmbolnăvit de SIDA, sau că l-a călcat vreo mașină), primite de la colegii lui în dimineața când apăruse Săptămâna cu pricina, în jurul lui Adrian se lăsase o tăcere compactă și nu mai găsea pe nimeni la telefon, iar ei, colegii lui, treceau pe trotuarul celălalt când dădeau nas în nas cu el pe stradă.

- După căderea lui Ceaușescu, aceiași colegi nu mai știau cum să-mi arate că mor după mine. Cel mai frumos a fost că Ilenuța, fosta secretară de partid de la Săptămâna lui Jenică, mi-a făcut o vizită la birou, prin '92, mi-a zis „Adi” și mi-a spus că a fost dintotdeauna mândră de mine. În fundul sufletului ei, desigur. Ce poate să facă frica din om...

- Șezi blând, că i-a trecut de mult, face Harry, acum e iar ...

- Numa' agramatismele nu i-au trecut, alea au rămas la locul lor. Ea e prăpădenia care voia să zică „arbitrar” și-i ieșea „liber arbitru”. Invarianti, dragă, așa se numesc chestiile astea care rămân la locul lor chiar și după un dezastru nuclear și o, mă rog, revoluție.

- Ți-am spus să nu te măriți, prăpădito, că n-ai dinți, fredonează încetișor Marcel.

- Dinți are, gramatică nu. Exact invers decât în cazul tău.

- Sunteți plicticoși. Sunteți profund plicticoși. Abia aștept să ajung acasă și să-mi pun ordine în muzici.

Marcel a dat de curând în mania muzicii din tinerețe, după ce a descoperit locurile de pe Internet unde se găsesc înregistrări vechi. A început să le colecționeze cu patimă și în scurt timp a ajuns la câteva sute de melodii celebre de prin anii șaizeci și șaptezeci, pe care le-a adunat într-un album intitulat „Dr. Ana Aslan. Hits D'Autrefois” – Moustaki, José Feliciano (Que sera!), Patti Pravo, Milva, Al Bano (nu cel din anii optzeci, ci de la debutul lui, când era cu totul altul...), Rita Pavone (cine-și mai aduce aminte de ea?), Brenda Lee (idem, dar ce mare a fost...), Johnny Halliday, Mina, Paul Anka (You are my destiny), Juliette Gréco, Santana, Aznavour, Lucio Battisti, Rika Zarai (o evreică din Ungaria cântând Katiușa pe franțuzește, la o televiziune italiană...), Jimmy Hendrix, Chubbi Checker, Macias, Animals, Bobby Lewis, John Lee Hooker, France Gall, Belafonte, Kenny Rogers, Ray Charles (I can't stop loving you, evident), Adamo, ca să nu mai vorbim de cei foarte mari, Elvis, Beatles-ii, alde Rolling Stones, Celentano, Janis Joplin...

- Știți ce descoperire incredibilă am făcut? Că mulți dintre ei sunt cam de vârsta mea. Asta mi se pare uluitor acum, că erau la fel de puști ca și mine, cel care-i ascultam,

acasă la prietenii mei dotați cu magnetofone Tesla, pe niște benzi uzate și răsuzate, copiate și răscoпiate, sau la Metronom, la Europa Liberă... Nici nu știam cum arată ei, n-avusesem niciodată ocazia să țin în mână un disc al vreunuia dintre ei și parcă nici nu-mi dădea prin cap că ar fi niște ființe în carne și oase, ba încă și de vârsta mea, de opșpe-douăzeci de ani... Aici era chestia care nu se potrivea, într-adevăr, la noi era exclus ca un mucos de vârsta aia să ajungă o vedetă, sau, cel puțin, așa mi se părea mie, sau așa fusesem învățat să cred... Caterina Caselli, ați auzit de ea? Avea un cântec, Nessuno mi puo giudicare, care începea cu cuvintele „la verita mi fa male”, „adevărul îmi face rău”. Ei bine, astea câteva note pe care se înșiră cuvintele de mai sus – știți ce au fost ele? Au fost semnalul sonor al Televiziunii Române, pe vremea lui Ceaușescu. Cu acordul acesta începea, în fiecare zi, emisiunea. Al de l-a ales nu era un prost.

- Avea cel mult stofă de sinucigaș, face Harry. Dar, curios, știi că ai dreptate? Mda, ăsta era semnalul. Cum dracu' nu și-o fi dat nimeni seama atâția ani ?

- Eu mi-am dat seama, da' n-am spus la nimeni. Dacă Partidul, în înțelepciunea-i nediscutată, a stabilit așa, de ce să mă bag eu?

- Mda, cred că te-nțeleg, zice Harry. Știi, aveam în liceu o profesoară, tanti Clampi, așa-i ziceam, fiindcă semăna cu o barză, știi, lungă, uscată, necomestibilă și face clamp-clamp din ciocul ăla lung, ea nu făcea clamp-clamp, dar ne bătea-n cap cu creionul, avea un creion lung și stătea lângă tine când tu trebuia să-i povestești cum e cu acizii grași sau cu potențialul de hidrogen, eu le cam confundam și o dată i-am zis potențialu' de oxigen, iar ea m-a bătut în cap cu creionul un sfert de oră de se bucurau toți c-a trecut ora și n-a mai ascultat pe nimeni...

- Ce spui tu și ce-nțelege ăsta, se indispune Adrian.

- Ba am înțeles perfect, lasă-mă să termin. Într-o zi, tanti Clampi s-a dus și ea, ca cadrul didactic, la budă, care era, pe vremea aia, în curte. Și s-a întors de acolo cu fusta prinsă în chiloți, la spate, cu ocazia asta am observat că purta flaușați cu mânecă lungă. Partea interesantă e că fusta ei a rămas așa o oră întreagă, fără ca cineva să-i spună ceva despre asta, la clasa a unșpea, unde avea ea oră atunci. Nu prea puteai să-i spui de flaușați lu' tanti Clampi, care se supăra repede și lăsa o grămadă de corijenți. ...De-aia nu puteai să-i spui lu' Tovarășu' Partidu' de „la verita mi fa male”, înțelegi, tovarășu'?

- Subtil, ca de obicei, ba chiar talmudic așa zice, măi tovarășu' Goebbels, face Marcel. Voi doi să vă luați de mână, cu Talmudu' și cu gramatica... tu și cu Nașu'...

- Ce-are Nașu', ce face Nașu', ridică din umeri Harry.

- Ce să facă, nășește, botează firme, că de-aia-i om de litere și doctor în Științe Oculte. Mai scoate câte un ban din servicii competente de nășie.

Săptămâna trecută, zice Marcel, Adrian și-a dat întâlnire la Caru' cu unul din Urziceni care umbla să-și înființeze o firmă de transport interurban, de microbuze. L-a convins pe individ, unul care nu prea știa el româna, da'mite engleza, că numele cel mai potrivit pentru mândrele-i hârburi este Ro Track, Ro – fiindcă n-ai ce-i face,

asta e țara, cu asta defelăm, iar Ur, de la Urziceni, nu-i poți zice fiindcă acesta se află în Chaldeea, în alt județ, cum ar veni și s-ar mai produce vreo confuzie. Iar Track vine de la marea prăvălie AmTrack din America cea păcătoasă, dar și de la traci, noi suntem români, noi suntem aici pe veci stăpâni, să fie clar. Așa că sigla sereleului cu microbuze va fi vulturul cu stele și dungi pe o aripă, cu tricolorul pe cealaltă, cu un microbuz Mercedes în gheare și cu cuvântul Profir, așa-l cheamă pe serelist și e din neamu' lu' Manivelă, scris mare pe amândouă aripile și pe pieptul vulturului. Pentru proiectul acesta, Adi a încasat trei milioane, aproape atâta cât ia Marcel pe o lucrare de licență, dacă asta se mai numește dreptate...

- Nu există dreptate pentru proști, Marcellino băiatule. Stai s-auzi pentru ce-am luat patru milioane alaltăieri. Ascult-aici:

În lumea asta sunt femei
Cu ochi ce izvorăsc scânteii
Dar oricât ele sunt de sus
Ca tine nu-s, ca tine nu-s!

Căci tu înseninezi mereu
Viața sufletului meu,
Mai mândră decât orice stea,
Iubita mea, iubita mea!

- Madrigal de puțopalmist plin de coșuri, mârâie Marcel.

- Te înșeli, iubite al meu prechen. Acesta e un epitaf, al unei biete țigănci de vreo treizeci de ani, i-am văzut poza, să știi că era foarte fotogenică. Și poți să-l citești pe o cruce proaspătă, la Reînvierea, o cruce de marmură înaltă de vreo doi metri, nu s-a zgârcit de loc neconsolatul. Competența are prețul ei, ce pisici... la fel ca și regretele...

- Dacă stau și mă gândesc bine, și tu ai dat la manivelă... măcar vreo câțiva ani... face Harry, oprindu-se din râs.

Aceea era, însă, nu era manivela unui camion, ci a unui instrument de calcul din anul 1971, a „calculatorului” marca Mureșul de la Nucleul de Meteorologie Spațială, unde ajunsese Marcel operator de televiziune prin satelit. Stația Hawker Siddeley, de urmărire a sateliților meteorologici, era, de fapt, ceea ce s-ar numi astăzi o banală „antena de satelit”, cuplată cu un telefax, altă mare noutate pe vremea aceea. Și pentru că, pe atunci, antene dintr-astea nu erau decât vreo câteva zeci în întreaga lume, băieții de la Sateliți ajunseseră de-a dreptul niște vedete, cel puțin printre colegele lor din celelalte laboratoare, „băieții de la NASA”. Iar povestea felului cum au ajuns Marcel și cei doi colegi ai lui – la urma urmei, trei golăneți fără diplome, fără studii – de la un institut meteorologic dintr-o amărâtă de țară balcanică, până mai ieri ocupată de ruși, să se joace, în plin Război Rece, cu jucăria aceea englezească de uz militar, mult mai performantă decât orice sculă de acel soi

existentă pe atunci în U.R.S.S. și în întreg lagărul comunist, ar merita ea însăși, nu un roman, ci un studiu istoric serios...

Mesajele de la adevărata NASA, transmise prin telex în fiecare luni dimineață, dădeau coordonatele unei singure treceri a satelitului, americanii închipuindu-și, probabil, că institutul de la București avea, ca și ei, vreun calculator electronic, fiind, deci, suficient să se introducă în el o singură traiectorie de referință, pentru ca acesta să calculeze singur toate celelalte traiectorii de după aceea, la interval de aproape două ore fiecare. Numai că institutul n-avea și prefera să nu le-o mărturisească americanilor, așa că Marcel calcula, din două în două ore, noile coordonate ale lui ESSA 8, învârtind manivela. Și pentru asta, era plătit cu o mie douăzeci de lei pe lună, leafă de muncitor necalificat.

- Și de ce-ar fi trebuit să-l plătească mai bine, râde Harry, la urma urmei, nu făcea altceva decât să-nvârtă de-o manivelă. Mare brânză!

SAGA 2024